

Sygn. akt I ACa 2004/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Dorota Markiewicz

Sędziowie: SA Edyta Jefimko (spr.)

SO del. Ewa Fiedorowicz

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puzkarska

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa C. K.

przeciwko(...)z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 sierpnia 2014 r., sygn. akt XXIV C 1063/13

1. oddala apelację,

2. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Edyta Jefimko Dorota Markiewicz Ewa Fiedorowicz

Sygn. akt I ACa 2004/14

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko(...) z siedzibą w W. C. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, w tym kwoty 65.000 zł tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości oraz kwoty 15.000 tytułem odszkodowania za nakłady konieczne dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynku mieszkalnym posadowionym na nieruchomości należącej do powoda oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jest właścicielem nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej w W. przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), obręb ewidencyjny (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. prowadzi księgę wieczystą nr (...), a w związku z wejściem w życie uchwały nr(...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W. poniósł szkodę majątkową w wysokości co najmniej 80.000 zł, na skutek zmniejszenia wartości nieruchomości oraz konieczności poniesienia nakładów na wygłuszenie budynku (rewitalizację akustyczną). Jako podstawę prawną

swojego żądania strona powodowa wskazała art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm. - powoływany dalej jako "p.o.ś."). oraz art. 435 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś. oraz 325 p.o.ś.

(...) z siedzibą w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że nieruchomości powoda została objęta ograniczeniami już wynikającymi z rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 7 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W., w związku z czym uchwała nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. nie wprowadziła w prawie własności powoda żadnych nowych ograniczeń. Ponadto upłynął 2-letni termin zawity na zgłoszenie roszczenia, który w stosunku do powoda powinien być liczony od dnia wejścia w życie rozporządzenia nr (...), nie zaś uchwały nr (...).

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo, zasądając od C. K. na rzecz (...) z siedzibą w W. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i wniosków.

C. K. jest właścicielem nieruchomości, położonej w W. przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), obręb ewidencyjny (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W., VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia 7 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W., które weszło w życie w dniu 25 sierpnia 2007 r., utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W.. Rozporządzenie to zostało wydane w oparciu o art. 135 ust. 2 p.o.ś. W jego § 1 ust. 2 zapisano, że w obszarze ograniczonego użytkowania wyróżnia się strefę ograniczeń zabudowy mieszkaniowej, zwanej dalej „strefą M”. Na mocy powyższego rozporządzenia nieruchomości powoda znalazła się w całości wewnątrz obszaru ograniczonego użytkowania, jednakże poza „strefą M”.

Zgodnie z § 4 ust. 1 powołanego rozporządzenia w obszarze ograniczonego użytkowania zabroniono:

- 1) przeznaczania nowych terenów pod szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie M także pod zabudowę mieszkaniową;
- 2) zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na szpitale i domy opieki oraz na stały lub wielogodzinny pobyt dzieci i młodzieży, a w strefie M - także na cele mieszkaniowe – z zastrzeżeniem ust. 2.;
- 3) budowy nowych szpitali, domów opieki, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie M także budynków mieszkalnych, z zastrzeżeniem ust.2.

Stosownie zaś do § 5 rozporządzenia wprowadzono następujące wymagania techniczne dotyczące budynków:

- 1) w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić izolacyjność ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów - zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi izolacyjności akustycznej przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych;
- 2) w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach poprzez zwiększenie izolacyjności ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów - zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi ochrony przed hałasem pomieszczeń w budynkach.

Uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z 20 czerwca 2011 r., która weszła w życie 4 sierpnia 2011 r., utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W.. Na mocy tej uchwały stanowiąca przedmiot sprawy

nieruchomość powoda znalazła się w całości w obszarze ograniczonego użytkowania, jednakże poza strefami Z1 oraz Z2.

Zgodnie z § 5 tej uchwały w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzono ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z terenu jedynie w strefach Z1 oraz Z2. Poza tymi strefami zaś nie wprowadzono żadnych ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z terenu.

Zgodnie z § 6 uchwały wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków objętych obszarem ograniczonego użytkowania polegające na tym, że:

- 1) w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić odpowiednią izolacyjność ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z ustawą z 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235) i przepisami wykonawczymi do tej ustawy;
- 2) w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach zgodnie z ustawą z 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235) i przepisami wykonawczymi do tej ustawy

Pismem z dnia 14 czerwca 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty odszkodowania w związku z objęciem nieruchomości obszarem ograniczonego użytkowania. Strona pozwana odmówiła wypłaty świadczenia.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne w całości.

W jego ocenie istota sporu między stronami sprowadzała się do kwestii, czy upłynął 2-letni termin, określony w art. 129 ust. 4 p.o.ś., na dochodzenie odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z przedmiotowej nieruchomości, od dnia wejścia w życie regulacji wprowadzającej to ograniczenie. Zgodnie z art. 129 ust. 1 p.o.ś., jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Ust. 2 tego artykułu stanowi, że w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Z powyższymi roszczeniami, stosownie do treści art. 129 ust. 4 p.o.ś. można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, według art. 129 ust. 2 p.o.ś., jest samo ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z ustanowieniem takiego obszaru pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści aktu ustanawiającego ten obszar (zwłaszcza dotyczących ograniczeń zabudowy), lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie tego aktu dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w związku z art. 144 k.c.) i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania, który będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje, w tym - hałas.

Rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z 7 sierpnia 2007 r. utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W., w którego granicach znalazła się nieruchomość powoda. Na skutek zmian w funkcjonowaniu lotniska i w konsekwencji konieczności rozszerzenia terenu objętego obszarem ograniczonego użytkowania Sejmik Województwa (...) w dniu 20 czerwca 2011 r. podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W.. Rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z 7 sierpnia 2007 r. obowiązywało do czasu wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) z 20 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W..

Zgodnie z art. 129 ust. 4 p.o.ś. dla zgłoszenia roszczeń, o których mowa w ust. 1 – 3 tego artykułu, czyli roszczeń objętych żądaniem pozwu, obowiązuje dwuletni termin zawity od dnia wejścia w życie regulacji powodującej ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Art. 129 ust. 4 p.o.ś. jest przepisem szczególnym, podlegającym

ściśle wykładni. Konstytuuje on uprawnienie limitowane w czasie, tj. ograniczone terminem prekluzyjnym prawa materialnego, po upływie którego uprawnienie wygasa. Zatem wystąpienie z roszczeniem w przewidzianym ustawą terminie stanowiło podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Dwuletni termin, w którym powód mógł zgłosić żądania oparte na art. 129 p.o.ś., upłynął w dniu 25 sierpnia 2009 r., bowiem rozporządzenie Wojewody (...) nr (...) z 7 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...) im. (...) w W., weszło w życie 25 sierpnia 2007 r. W terminie tym, tj. do dnia 25 sierpnia 2009 r. powód nie zgłosił roszczeń. Skoro z takim roszczeniem nie wystąpił do pozwanego w ustawowym terminie, powództwo podlegało oddaleniu, ze względu na to, że roszczenie wygasło. Ponadto, nie można było uznać, że podjęcie uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) i jej wejście w życie z dniem 4 sierpnia 2011 r. ponownie otworzyło dla powoda termin do zgłoszenia roszczeń z art. 129 p.o.ś., gdyż uchwała ta nie wprowadziła w odniesieniu do nieruchomości należącej do powoda żadnych nowych ograniczeń w porównaniu do tych obowiązujących na mocy rozporządzenia nr (...) wydanego przez Wojewodę (...). Nieruchomość powoda zgodnie z rozporządzeniem nr (...) znalazła się wewnątrz obszaru ograniczonego użytkowania (poza strefą M), stosownie natomiast do uchwały nr (...) umieszczona została w całości w obszarze ograniczonego użytkowania (poza strefami Z1 oraz Z2). Określone w § 6 uchwały nr (...) wymagania techniczne dotyczące budynków objętych obszarem ograniczonego użytkowania były (pomimo różnic redakcyjnych) takie same, jak przewidziane w § 5 rozporządzenia nr (...). W odniesieniu zaś do nieruchomości powoda uchwała nr (...) zniósła natomiast przewidziane w § 4 rozporządzenia nr (...) zakazy budowlane, zabraniające w obszarze ograniczonego użytkowania przeznaczania nowych terenów pod szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a także pod zabudowę mieszkaniową, zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na szpitale i domy opieki oraz na stały lub wielogodzinny pobyt dzieci i młodzieży, a także na cele mieszkaniowe, budowy nowych szpitali, domów opieki, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a także budynków mieszkalnych. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że wskutek wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z 20 czerwca 2011 r. powodowi nie została wyrządzona żadna nowa szkoda.

W ocenie Sądu Okręgowego regulacja art. 129 p.o.ś. stanowi *lex specialis* względem art. 435 k.c. i wyłącza stosowanie tego przepisu w odniesieniu do roszczeń określonych w art. 129 p.o.ś. Ponadto przepisy art. 435 k.c. w związku z art. 322 p.o.ś. i art. 129 p.o.ś. przewidują rozłączne reżimy odpowiedzialności. Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa także w oparciu o art. 435 k.c.

Sąd Okręgowy, uznając co do zasady za dopuszczalną odmowę uwzględnienia przez Sąd upływu terminu zawitego z uwagi na naruszenie art. 5 k.c., stwierdził, iż może ona wystąpić tylko w przypadkach uzasadnionych wyjątkowymi okolicznościami sprawy, których zaistnienia powód nie wykazał. W tym stanie rzeczy Sąd I instancji oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych, bowiem, wobec zgłoszenia roszczeń po upływie terminu zawitego, nie miałyby one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w całości na podstawie następujących zarzutów:

1. błędnego zastosowania w sprawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. poprzez przyjęcie, iż powód nie poniósł szkody w związku z wejściem w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r., a wystąpienie z roszczeniami w terminie 2 lat od wejścia w życie w/w uchwały nie otwiera drogi do ustalenia wysokości szkody,

2. naruszenia art. 278 k.p.c. poprzez brak zasięgnięcia opinii biegłych, w sytuacji gdy wysokość szkody dochodzonej w sprawie wymaga wiadomości specjalnych, a bez zasięgnięcia tej opinii nie jest możliwe określenie wysokości szkody powstałej w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości w wyniku wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. oraz nie jest możliwe ustalenie wysokości szkody w związku z funkcjonowaniem lotniska pozwanego powodującego brak dotrzymywania standardów jakości środowiska w zakresie hałasu,

3.naruszenia art. 328 § 2 k. p. c. poprzez sporządzenie niepełnego uzasadnienia wyroku, gdyż Sąd nie odniósł się do wszystkich dowodów zaofiarowanych przez powoda, w szczególności do wniosku powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych, nie przeprowadził oceny tego wniosku dowodowego oraz przyczyn jego oddalenia co w następstwie doprowadziło do nieustalenia przez Sąd pełnego stanu faktycznego, a brak ten ma istotny wpływ na wynik sprawy,

4.brak rozpoznania istoty sprawy zarówno w oparciu art. 129 - 136 ustawy p.o.ś., jak również w oparciu o art. 435 k.c. w związku z art. 322 p.o.ś.

5.brak rozpoznania sprawy poprzez zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, a w konsekwencji brak zbadania zasadności wytoczonego powództwa, w szczególności w świetle art. 129-136 p.o.ś. lub art. 435 k.c.,

6.niezasadne oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej, co jest z kolei konsekwencją błędnego zastosowania w sprawie art. 129 p.o.ś. oraz brakiem zastosowania art. 435 k.c., w związku z art. 322 p.o.ś.,

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 80.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania od pozwanego na rzecz powoda według norm przepisanych,
- ewentualnie
- uchylenie wyroku Sądu I instancji w całości oraz przekazanie Sądowi I instancji sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie, w szczególności z uwagi na fakt, iż wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości,
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm przepisanych.
-

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Nietrafny jest przede wszystkim zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku wykazała, iż spełnia ono w pełni wymagania konstrukcyjne, a w szczególności zawiera w sposób jednoznaczny wskazanie zarówno podstawy faktycznej, jak i podstawy prawnej wyroku. Wadliwość uzasadnienia wyroku, aby mogła stanowić podstawę do skutecznego podniesienia zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. musiałaby być na tyle istotna, że na podstawie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia Sąd odwoławczy nie byłby w stanie stwierdzić, jaki stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił i jakie przepisy prawa materialnego do jego oceny zastosował (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286, z dnia 30 września 2008 r., II UK 385/07, Lex nr 741082 oraz z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000/5/100), a tego typu wadliwości uzasadnienie nie zawiera. Trzeba również zauważyć, iż z natury rzeczy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie ma wpływu na wynik sprawy, ponieważ uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09, LEX nr 577847).

Bezasadne okazały się wszystkie zarzuty kwestionujące obowiązywanie rozporządzenia Wojewody (...) nr(...) aż do dnia wejścia w życie uchwały nr (...). Powyższa kwestia była już przedmiotem rozstrzygnięcia uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2016 r., III CZP 62/16, Legalis nr 1532498, w której stwierdzono, iż rozporządzenie nr(...) Wojewody (...) obowiązywało do dnia wejścia w życie uchwały nr (...). Sąd Apelacyjny w pełni podziela argumentację prawną przytoczoną w uzasadnieniu tej uchwały, uznając za zbędne jej powtarzanie.

Postępowanie dowodowe w procesie cywilnym powinno dotyczyć wyłącznie okoliczności istotnych, w rozumieniu art. 227 k.p.c., dla rozstrzygnięcia sprawy, a o tym jakie fakty mają taki charakter decyduje natomiast przedmiot postępowania i twierdzenia faktyczne stron. Powoływane fakty powinny mieć znaczenie prawne. Stan faktyczny w każdym postępowaniu jest bowiem oceniany w aspekcie przepisów prawa materialnego. Przepisy te wyznaczają zakres koniecznych ustaleń faktycznych, które powinny być w sprawie dokonane. Przepisy prawa materialnego mają też decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., I CKN 975/98, Lex nr 50825).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy oddalił powództwo z uwagi na upływ terminu zawitego z art. 129 ust. 4 p.o.ś. i co do zasady mógł to uczynić a limine, bez konieczności ustalania, czy zachodzą wszystkie inne prawnomaterialne przesłanki uzasadniające powództwo o zapłatę odszkodowania, a ich badanie w takiej sytuacji było zbędne, w szczególności badanie wysokości doznanej przez powoda szkody (por. podobnie -w kwestii oddalenia powództwa w przypadku uznania, że podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia jest zasadny - uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05, OSNC 2006/7-8/114 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 653/09, Lex nr 741022).

Zatem zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. na skutek zaniechania przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w celu ustalenia wysokości: szkody powstałej w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości w wyniku wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. oraz szkody w związku z funkcjonowaniem lotniska pozwanego powodującego brak dotrzymywania standardów jakości środowiska w zakresie hałasu - jest bezzasadny. Przy przyjętej przez Sąd I instancji -w sposób trafny- koncepcji rozstrzygnięcia, prowadzenie postępowania dowodowego na powyższe okoliczności było bowiem zbędne.

Na gruncie uchwały nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. powód mógłby skutecznie dochodzić roszczeń wskazanych w art. 129 ust. 1-3 p.o.ś w ciągu 2 lat od dnia wejścia w życie tego aktu prawa miejscowego tylko wówczas, gdyby mocą tej właśnie uchwały wprowadzone zostały nowe lub zwiększone zostały dotychczasowe ograniczenia co do sposobu korzystania z jego nieruchomości lub przedłużono na kolejny okres ograniczenia wprowadzone wcześniej na czas oznaczony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 570/14, LEX nr 1790978). Skoro art. 129 ust. 2 p.o.ś. przyznaje odszkodowanie za szkodę spowodowaną wejściem w życie aktu prawnego wprowadzającego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w dotychczasowy sposób lub w sposób zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem, szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie tego przepisu nie powstaje, gdy kolejny akt prawa miejscowego jedynie utrzymuje dotychczasowe ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 608/12, LEX nr 1347892). Zatem powód, z powołaniem się na uchwałę nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 r., może domagać się naprawienia szkody spowodowanej ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, ale wynikającym wyłącznie z tej uchwały (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., III CZP 114/15, www.sn.pl), czyli ograniczeniem, które wcześniej, tj. pod rządami rozporządzenia Wojewody (...) nr (...), nie miało miejsca.

W tej sytuacji nietrafne jest stanowisko powoda, zaprezentowane w uzasadnieniu apelacji, że Sąd Okręgowy nie powinien dokonywać porównania ograniczeń prawa własności powoda, wprowadzonych rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) oraz uchwałą nr (...).

Zbędne było jednak przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia, czy wprowadzone ograniczenia w zakresie sposobu korzystania z nieruchomości w rozporządzeniu Wojewody (...) nr (...) i uchwale Sejmiku Województwa (...) nr (...) są jednakowo, czy też odmienne. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił zakres tych ograniczeń, a apelujący ustaleń tych nie kwestionuje. Sąd I instancji słusznie bowiem wskazał, iż uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 r. zniesiono zakazy dotyczące sposobu korzystania z nieruchomości, istniejące pod rządami rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) z dnia 7 sierpnia 2007 r., zaś wymagania techniczne dotyczące budynków objętych obszarem ograniczonego użytkowania (odnoszące się również do izolacji akustycznej) uchwała ta pozostawiła w stanie niezmienionym w stosunku do w/w rozporządzenia.

Ustalenie, czy wprowadzone ograniczenia były takie same, podobne, czy inne należy do kategorii ustaleń faktycznych, gdyż są to fakty, które podlegają dowodzeniu zgodnie z regulami określonymi w prawie procesowym cywilnym (art. 227-305 k.p.c.). Mogą być zatem na tę okoliczność powoływane środki dowodowe z katalogu określonego w tych przepisach, w tym również dowód z opinii biegłego sądowego. Prowadzenie dowodu z opinii biegłego nie jest jednak niezbędne (por. podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CSK 377/07, OSNC 2009/6/88).

Natomiast ocena czy powód poniósł szkodę (w rozumieniu art. 129 p.o.ś.) na skutek ograniczenia sposobu korzystania z jego nieruchomości, spowodowanego wejściem w życie uchwały nr(...), dokonywana jest w sferze prawa materialnego, a nie procesowego i może co do zasady być kwestionowana poprzez podniesienie zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, a nie procesowego.

Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do uwzględnienia powództwa w oparciu o art. 435 k.c.

Przyjęta w judykaturze wykładnia art. 129 ust. 2 u.o.ś. nie wyklucza co do zasady możliwości konstruowania przez powoda roszczeń na podstawie art. 435 § 1 k.c. Skutkiem wejścia w życie aktu prawa miejscowego, wprowadzającego obszar ograniczonego użytkowania, jest nie tylko konieczność poddania się przewidzianym w nim wprost ograniczeniom - niekiedy mogą być one dla właścicieli nieistotne - ale także konieczność znoszenia immisji przekraczających standard jakości środowiska, którym - w przypadku braku obowiązywania takiego aktu prawnego - właściciel mógłby się przeciwstawić jako działaniom bezprawnym w świetle art. 174 ust. 1 p.o.ś. O ile bowiem właściciel przed wejściem w życie rozporządzenia lub uchwały mógł żądać zaniechania immisji (hałasu) przekraczającej standard ochrony środowiska, o tyle w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania możliwości takiej został pozbawiony. Szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś., jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, iż właściciel nieruchomości będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje (np. hałas). Oznacza to, że odpowiedzialność na podstawie art. 435 k.c. będzie wchodzić w rachubę (oczywiście przy założeniu, że port lotniczy jest zakładem w rozumieniu art. 435 k.c.) w przypadku szkody na mieniu - w zakresie, w jakim ochrony mienia nie wyłączyło ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 r. I CSK 509/11, OSNC 2013/2/26, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, LEX nr 578138, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 r., II CSK 216/08, Legalis nr 55663 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2013 r., I ACa 384/13, LEX nr 1331100).

Ze względu na fakt, że lotniska są przedsięwzięciami użyteczności publicznej wprowadza się obszary ograniczonego użytkowania, aby wytwarzane emisje hałasu nie były bezprawne. Art. 435 k.c. mógłby stanowić podstawę roszczeń przeciwko przedsiębiorcy prowadzącemu port lotniczy, gdyby dochodzone odszkodowanie nie miało związku z utworzeniem o.o.u. Skoro na skutek wejścia w życie aktu prawa miejscowego, wprowadzającego o.o.u., dochodzi do zwężenia granic prawa własności, to od chwili wejścia w życie tego aktu właściciel musi znosić dopuszczalne na tym obszarze podwyższone normatywnie immisje hałasu bez możliwości żądania ich zaniechania.

Gdyby jednak powyższe immisje wykraczały poza obszar działań zalegalizowanych wprowadzeniem o.o.u., (również takie twierdzenia zostały objęte podstawą faktyczną powództwa - pisma procesowe powoda k. 176 i k.226-227), i były dokonywane wbrew zasadom wynikającym z aktu prawa miejscowego, (przekraczałyby podwyższone standardy, a zatem nie wynikałyby z wprowadzenia o.o.u), to wtedy spowodowane takimi działaniami szkody mogłyby być rekompensowane w oparciu o art. 435 k.c.

Jednak w takim przypadku nie można byłoby mówić o szkodzie w postaci obniżenia wartości nieruchomości, czy odszkodowaniu odpowiadającym wydatkom na zapewnienie właściwego klimatu akustycznego, a naprawienia tego typu szkód domagał się przecież powód w niniejszym postępowaniu.

Szkoda w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości występuje, (zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 8 września 2011 r., III CZP 43/11, OSNC 2012/2/18), wtedy, gdy tego rodzaju obniżka ma charakter trwały i nieodwracalny. Natomiast nie można dokonać oceny trwałości pogorszenia, gdy właścicielowi przysługuje roszczenie prewencyjne i może ono doprowadzić do stanu zgodnego z prawem. Dopóki takie roszczenie

przysługuje, dopóty nie można żądać pieniężnego naprawienia szkody w postaci obniżenia wartości nieruchomości. Stanowisko to należy odnieść również do szkody związanej z zapewnieniem właściwego klimatu akustycznego.

Roszczenie prewencyjne nie musi polegać na nałożeniu na właściciela nieruchomości, z której pochodzą negatywne oddziaływania (właściciela lotniska), obowiązku całkowitego zaprzestania działań stanowiących źródło immisji, ale także nałożenie na niego takich obowiązków, które doprowadzą do powrotu zakłóceń w granice dozwolonego negatywnego oddziaływania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 1021/00, Legalis nr 81791), czyli w przypadku powoda w granice dopuszczone (zalegalizowane) wprowadzeniem o.o.u.

Brak szkody, jako przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego na podstawie art. 435 k.c., czynił zbędnym prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie dowodu z opinii biegłego z zakresu akustyki, w celu ustalenia, czy standardy wprowadzone w akcie prawa miejscowego, ustanawiającym o.o.u., zostały przekroczone. Powodowi przysługuje bowiem co do zasady roszczenie o zaprzestanie przez pozwanego dokonywania takich „nielegalnych”, bo sprzecznych ze standardami o.o.u, immisji.

Uznając apelację za bezzasadną Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach procesu za II instancję rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

Reguła, odpowiedzialności za wynik procesu wynikająca z art. 98 § 1 k.p.c., została uzupełniona przez ustawodawcę zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia. Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że sytuacja zaistniała w sprawie wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej, podyktowanego przewidzianymi w nich względami. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami, uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, wskazujących że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r. V CZ 124/12, LEX nr 1341727).

W judykaturze do kręgu okoliczności, które uzasadniają zastosowanie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 102 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. zalicza się nieuwzględnienie roszczenia z powodu prekluzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1967 r., III PRN 78/67, OSNCP 1968/11/185). Również precedensowy charakter rozpoznawanej sprawy może uzasadniać zastosowanie przez Sąd regulacji z art. 102 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, PUG 1973, Nr 12, s. 413).

W ocenie Sądu Apelacyjnego w rozpoznawanej sprawie obie wskazane okoliczności zaistniały. Sąd Okręgowy oddalił bowiem w całości powództwo uznając, iż dochodzone pozwem roszczenie wygasło wskutek upływu 2 – letniego terminu zawitego z art. 129 ust. 4 p.o.ś. Ponadto, wykładnia przepisów prawa, stanowiących podstawę prawną roszczeń dochodzonych w procesie, budziła w praktyce sądowej wątpliwości, które wymagały rozstrzygnięcia zagadnień prawnych w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2016 r., III CZP 62/16 i z dnia 9 lutego 2017 r., III CZP 114/15.

W kontekście tych okoliczności, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zachodzą podstawy do obciążenia powoda jedynie częścią kosztów postępowania, tj. do wysokości zasądzonej w wyroku Sądu Okręgowego, a tym samym odstąpienia od nałożenia na niego obowiązku ich ponoszenia w II instancji.

Ewa Fiedorowicz Dorota Markiewicz Edyta Jefimko